

BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE W LATACH 1983–2018²

Wstęp

Początki działalności Biblioteki Parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance (dalej Biblioteka Parafialna w Trzciance) to przełom lat 1982/1983. Wtedy kilkuosobowa grupa zajęła się segregacją i skatalogowaniem 1,2 tys. książek znajdujących się na plebanii parafii. Ówczesny proboszcz ks. Czesław Hałgas MS³ udostępnił na ten cel pomieszczenie w obecnym domu parafialnym. Wtedy, gdy religia nie mogła być nauczana w szkole, budynek ten nosił nazwę domu katechetycznego. Pierwsza lokalizacja biblioteki miała miejsce w salce, w której dzisiaj znajduje się kawiarenka parafialna. Fachowej pomocy w katalogowaniu książek osobom, które nigdy bibliotekarzami nie były, udzieliła ówczesna dyrekcja i pracownicy Biblioteki Publicznej w Trzciance. 20 kwietnia 1983 r. biblioteka parafialna została uroczysto otwarta i poświęcona przez biskupa Wilhelma Plutę⁴. W skład dziewięcioosobowego zespołu tworzącego wtedy bibliotekę parafialną wchodził: Janina Brzozowska, Edwin Klessa, Krystyna Kowalska, Zdzisław Kowalski, śp. Irena Krawiec, Amelia Pużyńska, Halina Żegalska oraz śp. Barbara i Adam Żylińscy. W skład aktualnego zespołu bibliotecznego wchodzi: Janina Brzozowska, Edwin Klessa, Krystyna Kowalska (te trzy osoby w bibliotece parafialnej pracują od momentu jej powstania), Władysława Król, Walentyna Łopato, Stanisława Pater, Jerzy Pobiarżyn, Czesław Rogosz, Józef Rzepecki, Janina Sorgowicka, Albina Szczudło, Jadwiga Witkowska.

W działalność biblioteki parafialnej przez te lata zaangażowane były również następujące osoby: Elżbieta Bednarek i Genowefa Bednarek (Nowa Wieś), Dorota Bugała, Ewa Ciepluch (Straduń), Wiesława Dąbrowska, Małgorzata Dzudzewicz, Anastazja

¹ Edwin Klessa, pracownik Biblioteki Parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance. Adres do korespondencji: Dom Parafialny, 64-980 Trzcianka, ul. Żeromskiego 39; e-mail: bibltk@bibltk.pl.

² Edwin Klessa, *XXXV lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Biblioteka Parafialna w Trzciance w latach 1983–2018* (Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzciciela, 2018).

³ Ks. Czesław Hałgas MS (24.03.1935–02.11.2017) – urodzony w Dominikowicach. Święcenia prezbiteratu otrzymał 19.04.1959 r. w Lublinie z rąk ordynariusza lubelskiego bpa Piotra Kałwy. W latach 1979–1985 posługiwał w Trzciance, najpierw jako katecheta, a następnie przez pięć lat jako superior i proboszcz. Pochowany został w grobowcu zakonnym w Dębowcu.

⁴ Bp Wilhelm Pluta (09.01.1910–22.01.1986) – sługa Boży Kościoła katolickiego, urodzony w Kochłowicach. Na prezbitera został wyświęcony 24.06.1934 r. przez biskupa pomocniczego w Katowicach Teofila Bromboszcza. 7.09.1958 r. otrzymał święcenia biskupie z rąk prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego. Współkonsekratorami byli biskupi Herbert Bednorz i Bolesław Kominek. W latach 1958–1972 był administratorem apostolskim w Gorzowie Wielkopolskim, w latach 1972–1986 biskupem diecezjalnym gorzowskim. Uczestniczył w obradach Soboru Watykańskiego II (1962–1965).

Frątczak, Danuta Fularz (Kuźnica Czarnkowska), Leokadia Górka, Stefan Grzymiski (Niekursko), Urszula Henszke, Anna Jóźwik⁵, Maria Jóźwik, Monika Kapela (Straduń), Maria Kęcińska, Halina Kluska, Irena Kołodziejczyk, Maria Konitzer, Łukasz Konitzer, Zdzisław Kowalski, Bogusława Krysztofowicz, Wiesław Krysztofowicz, Zofia Krzywonos, Łucja Kupś, Janina Lebiotkowska, Waldemar Lemańczyk, Anna Łaszkie-wicz, Maria (Henszke) Łaszkie-wicz, Wanda Ostrowska, Sabina Makowska, Ewa Mielczarek (Siedlisko), Krzysztof Nowak, Elżbieta Panert-Mumot, Arkadiusz Pieńkowski, Lidia Pikuła, Beata Piotrowska, Czesława Plucińska, Joanna (Kotwicka) Rogowska, Jadwiga Rutkowska, Halina Siedlecka, Agnieszka Stypułkowska-Kęcińska, Lucyna Szilke, Maria Szczutkowska, Krzysztof Szymczak, Sylwia Wajner, Bożena Wargin, Anna Renata (Nowicka) Witkowska, Katarzyna Witkowska, Maria (Grzywacz) Witkowska, Katarzyna Wiśniewska, Anna Żabko, Halina Żegalska, Marian Żmudziński, Elżbieta Żydowicz (Kuźnica Czarnkowska), Ewa (Matela) Żyźniewska.

Dodatkowo, nie tylko z okazji Tygodni Kultury Chrześcijańskiej (dalej TKCh), pomocy udzielali: Marian Boczkowski, Bogusław Dąbrowski, Maria Grzywacz, Małgorzata Grzywacz, Monika Grzywacz, Włodzimierz Ignasiński, Elżbieta Wasyłyk, Kazimierz Wiśniewski i wiele innych osób⁶. Z uwagi na to, że cała działalność w bibliotece parafialnej prowadzona jest nieodpłatnie, jest to najdłużej działający wolontariat w Trzciance.

Działalność biblioteczna

Biblioteka parafialna posiada ponad 14 tys. książek, 20 tytułów prasy, prawie 700 filmów video, 400 taśm magnetofonowych, 300 CD oraz 90 DVD. Wszystkie książki oprawiane są przy pomocy elektrycznej zgrzewarki w przezroczystą folię. W każdym woluminie wklejony jest *ekslibris* biblioteki zaprojektowany⁷ przy okazji prezentowanej w ramach TKCh wystawy ekslibrisów o motywach religijnych. Księgozbiór biblioteki skatalogowany jest w programie komputerowym MAK. Książki są ułożone według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej (UKD). Główne działy w bibliotece to: religia, beletrystyka, historia, filozofia. Jest również dział regionalny (Trzcianka i okolice), dział ogólny: encyklopedie, leksykony, słowniki i katalogi, a także dział dla dzieci. Do ciekawostek bibliofilskich należy zaliczyć kilkadziesiąt książek wydanych przez polskie ośrodki emigracyjne na Zachodzie (wydawnictwa paryskie: Libella, Instytut Literacki i Edition du Dialogue oraz londyńskie: Polonia i Veritas). Biblioteka w swoich zbiorach posiada 2 starodruki i około 500 pozycji „podziemnych” z czasów, gdy

⁵ Jadwiga Witkowska, „XXVI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2008): 73–76.

⁶ Edwin Klessa, „O Bibliotece Parafialnej w Trzciance inaczej”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 3 (2018): 8, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2018).

⁷ *Ekslibris* Biblioteki Parafialnej w Trzciance został zaprojektowany w 1986 r. przez Mariana Jurowicza z Poznania. Zobacz w: Edwin Klessa i in., red., *X lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance* (Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzciciela, 1993), 15.

w Trzciance w latach 80. XX w. istniała tzw. *Biblioteka Latająca*, a za druk oraz kolportaż tych książek zapadały wyroki więzienia lub wysokich kar pieniężnych⁸.

Biblioteka parafialna dostępna jest dla czytelników w następujących dniach i godzinach: poniedziałek–piątek 16:30–19:00, sobota 9:00–12:00 oraz 16:30–19:00. Biblioteka utrzymuje kontakty z kilkudziesięcioma wydawnictwami katolickimi, a jej przedstawiciele brali udział we wszystkich 24 Targach Wydawców Katolickich, organizowanych co roku w Warszawie.

Gromadzona w bibliotece prasa udostępniana jest na miejscu w czytelni lub wypożyczana do domu. Biblioteka archiwizuje następujące tytuły:

- *Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne* – półrocznik wydawany przez Ośrodek Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne przy KUL w Lublinie,
- *Fides. Biuletyn Federacji Bibliotek Kościelnych* – półrocznik,
- *Głos Katolicki* – tygodnik wydawany przez Polską Misję Katolicką w Paryżu,
- *Kronika Miasta Poznania* – rocznik,
- *Kronika Wielkopolski* – rocznik,
- *Kultura* – miesięcznik wydawany w Paryżu przez Jerzego Giedroycia; zbiór od 1989 r. do ostatniego numeru w 2010 r.,
- *Miejsca Święte* – miesięcznik,
- *Nasza Arka* – miesięcznik,
- *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej z wkładką parafialną Światło z La Salette* – dwumiesięcznik,
- *Rocznik Ziemi Nadnoteckiej* – rocznik,
- *Rocznik Skrzatuski* – rocznik.

Poza tym biblioteka udostępnia na bieżąco:

- *Do Rzeczy* – tygodnik,
- *Gość Niedzielny* – tygodnik,
- *Nasz Dziennik* – dziennik,
- *Niedziela* – tygodnik,
- *Rycerz Niepokalanej* – miesięcznik,
- *wSieci* – tygodnik,
- *Nasza Rodzina* – miesięcznik,
- *Polonia Christiana* – miesięcznik,
- *WPIS* – miesięcznik.

W bibliotece czynna jest również wypożyczalnia filmów video, taśm magnetofonowych oraz płyt CD i DVD. Wypożyczalnia działa w ramach ogólnopolskiego Klubu Edukacja 2000, który powstał w Warszawie przy Katolickim Stowarzyszeniu Filmowców. Zlokalizowany w Bibliotece Parafialnej w Trzciance oddział tego klubu zarejestrowany został na 9. pozycji spośród kilkuset oddziałów w całej Polsce. Biblioteka parafialna zbiera i wysyła jako tzw. egzemplarze obowiązkowe wszystkie pozycje wydawane nie tylko przez siebie, ale także przez obydwie trzcianeckie parafie. Zbiera

⁸ Jarosław Wąsowicz, red., *Solidarność Pilska w podziemiu 1981–1989* (Piła: Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży 2006), 88.

i przesyła wychodzące książki, czasopisma parafialne, cotygodniowe biuletyny, plakaty i druki ulotne.

Biblioteka parafialna jest współzałożycielem i członkiem Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides” (dalej FIDES). Aktualnie FIDES zrzesza około 90 dużych i uznanych bibliotek zakonnych, seminaryjnych i uczelnianych oraz tylko dwie biblioteki parafialne. Z diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej do Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides” należą: Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie i Biblioteka Parafialna w Trzciance. Wykorzystując swoje skromne możliwości, biblioteka parafialna angażuje się w działalność Federacji FIDES m.in. poprzez nieodpłatne wydrukowanie plakatu FIDES dla wszystkich zrzeszonych w federacji bibliotek i uczestnictwo w pracach Zarządu FIDES oraz w pracach Komisji Rewizyjnej⁹, zorganizowanie wyjazdowego posiedzenia Zarządu FIDES w Trzciance w dniach 21–22 maja 2001 r. oraz współudział w redagowaniu *Fides. Biuletynu Bibliotek Kościelnych*. Przewodniczący Zarządu Federacji ks. dr Jerzy Witczak i pozostali członkowie zarządu uczestniczyli w jubileuszowych sympozjach organizowanych przez bibliotekę¹⁰. W dowód uznania za zaangażowanie Biblioteki Parafialnej w Trzciance w pracach federacji Edwin Klessa – oficjalny przedstawiciel biblioteki parafialnej w federacji – 26 września 2006 r. otrzymał tytuł Członka Honorowego Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”.

Biblioteka parafialna stosuje również wypożyczenia międzybiblioteczne. Dzięki kontaktom nawiązanym w ramach federacji biblioteka wielokrotnie już korzystała z księgozbiorów: Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Jana Pawła II, a wcześniej Papieskiej Akademii Teologicznej z Krakowa, Biblioteki Księży Misjonarzy z Krakowa, bibliotek: WSD w Kaliszu, WSD w Elblągu, WSD w Koszalinie, UKSW w Warszawie. Pozycje w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych wysyłane były do Gminnej Biblioteki Publicznej w Białym Dunajcu oraz do Szkoły Podstawowej w Białej.

Współpraca pomiędzy bibliotekami FIDES¹¹ przejawia się również we wzajemnym przekazywaniu dubletów, m.in. z Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Biblioteki Opactwa Benedyktynów w Tyńcu, Biblioteki Księży Misjonarzy z Krakowa, Biblioteki Papieskiego Fakultetu Teologicznego z Wrocławia, Biblioteki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego, UKSW w Warszawie, oo. Jezuitów w Warszawie, Sióstr Loretanek w Warszawie, Biblioteki Franciszkańskiego Centrum dla Europy Wschodniej i Azji Północnej, Biblioteki Parafialnej im. Jana Pawła II

⁹ Z ramienia Biblioteki Parafialnej w Trzciance Edwin Klessa – oficjalny przedstawiciel w Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides” w latach 1998–2001 pełnił funkcję członka zarządu, a od 2010 r. jest członkiem Komisji Rewizyjnej.

¹⁰ Na XX-lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance w 2003 r. w sympozjum z ramienia Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides” udział wzięli: dr Jolanta Szulc – członek Zarządu Federacji i st. kustosz dypl. mgr Piotr Latawiec – przewodniczący Komisji Rewizyjnej, na XXV-lecie w 2008 r. i XXX-lecie w 2013 r. ks. dr Jerzy Witczak – przewodniczący Federacji. Natomiast na XXXV-lecie w 2018 r. udział w sympozjum wzięła dr hab. Katarzyna Materska, prof. UKSW – członek Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”.

¹¹ Edwin Klessa, „Kontakty fidesowskich bibliotek”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2004): 113–114.

w Warszawie oraz z bibliotek WSD w: Elblągu, Kaliszu, Katowicach, Koszalinie, Łądzie, Legnicy, Łowiczu, Olsztynie, Opolu, Tarnowie, Toruniu, Warszawie, Włocławku i Paradyżu. Biblioteka parafialna, chociaż w mniejszym zakresie, także starała się odwdzięczać, przekazując różne pozycje książkowe.

W 2001 r. Biblioteka Parafialna w Trzciance wzięła udział w sympozjum na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim zatytułowanym „Biblioteki parafialne i klasztorne”. Organizator sympozjum – Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy KUL – zwrócił się z prośbą o przygotowanie i wygłoszenie referatu na temat działalności naszej biblioteki¹².

Biblioteka Parafialna w Trzciance posiada własną stronę internetową *www.biblpar-trzcianka.pl*¹³, na której przedstawiona jest jej historia, statystyka oraz oferta, z jaką biblioteka wychodzi do osób indywidualnych, a także do różnych placówek kulturalnych w mieście. Na stronie internetowej umieszczony jest również katalog książek.

Działalność kulturalna i społeczna

Biblioteka prowadzi różnorodną działalność w dziedzinie kultury chrześcijańskiej. Każdego roku organizowany jest Tydzień Kultury Chrześcijańskiej, który swoim programem obejmuje prelekcje, spotkania autorskie, wystawy, filmy, koncerty, spektakle teatralne i konkursy¹⁴.

Do stałych punktów TKCh należy Konkurs Twórczości Artystycznej o Motywach Religijnych, który angażuje wielu uczestników. Co roku na konkurs zgłaszanych jest od 80 do prawie 500 prac wykonanych w różnej technice: rzeźba, malarstwo, malarstwo na szkle, intarsja, witraże, lalkarstwo, gobeliny, rysunek, linoryt, poezja, fotografia, utwory muzyczne itd. Przez 35 lat łącznie wzięło udział około 6 tys. twórców: dzieci, młodzieży i dorosłych. Rekordzista – Jan Pawlak – miejscowy artysta malarz amator, nieprzerwanie przez 34 lata dostarczał na konkurs swoje prace. Pokonkursowa wystawa prac artystycznych cieszy się dużym powodzeniem. Jury dokonuje oceny tych prac, a twórcom wręczane są nagrody i pamiątki książkowe lub pozycje audio.

Oprócz wystaw prac artystycznych twórców trzcianeckich organizowane były wystawy innych uznanych artystów, rzeźbiarzy, malarzy i kolekcjonerów. Prezentowano wystawy obrazów, ikon, rzeźb, witraży, medali, ekslibrisów, wystawy historyczne, misyjne, fotograficzne i filatelistyczne. Niezatarte wrażenie pozostawiła wystawa kilkudziesięciu dużych rzeźb wykonanych w drewnie przez polskiego emigracyjnego

¹² Edwin Klessa, „Biblioteka Parafii Rzymskokatolickiej św. Jana Chrzciciela w Trzciance”, *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* 77 (2002): 81–90.

¹³ Edwin Klessa, „Witryna Biblioteki Parafialnej w Trzciance”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 1 (2014): 12–13, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 1 (2014).

¹⁴ Edwin Klessa, „Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 2 (2013): 12–13, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 2 (2013). Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej organizowane są co roku, począwszy od 1984 r.

rzeźbiarza Józefa Pyrza¹⁵, zamieszkałego od lat 70. XX w. w Paryżu. Rzeźby nawiązujące do tematyki starotestamentowej prezentowane były w Roku Jubileuszowym 2000 w Trzciance w kilku miejscach: Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowia-ka, Urząd Miejski, kościołach pw. św. Jana Chrzciciela oraz pw. MB Saletyńskiej.

Niezapomniane wrażenia pozostawiło po sobie spotkanie w 2003 r. z Jerzym Omelczukiem¹⁶ z Poznania i jego obrazami malowanymi ustami, a także wystawa w 2014 r. największego na świecie haftowanego obrazu „Bitwa pod Grunwaldem”¹⁷. Biblioteka parafialna organizowała wystawy autorskie lokalnych twórców i artystów: Andrzeja Biegowskiego¹⁸ (fotografia), Tadeusza Fijała (intarsja), Anny Gil (malarstwo), Stanisława Madajczaka (rzeźba, malarstwo, haft), Jana Pawlaka (malarstwo), Elżbiety Wasyłyk¹⁹ (malarstwo), ks. Zbigniewa Weltera MS (fotografia). W wielu organizowanych przez bibliotekę koncertach i spektaklach teatralnych korzystano również z miejscowego Chóru „Pasjonata” i Orkiestry Dętej, a także z miejscowych artystów i uzdolnionych osób, takich jak: Małgorzata Bratek, Aster Haile, Włodzimierz Ignasiński, Aleksandra Juckiewicz, Elżbieta Panert-Mumot, Grzegorz Rychlik, Elżbieta Wasyłyk, młodzież z Teatru Poezji „Lotka”, dzieci i młodzież trzcianeckich szkół.

Z licznych zamiejscowych chórów zapadł w pamięci Chór „Cantilena” z Obornik pod dyrekcją trzcianeckiego dyrygenta Tomasza Wyrzykowskiego, Chór Mieszany „Hasło” z Poznania pod dyrekcją Henryka Górskiego, niegdyś mieszkańca Trzcianki, a także Chór Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu pod dyrekcją Moniki Derdy²⁰. Biblioteka parafialna organizowała liczne pokazy filmowe, często z udziałem reżyserów, spotkania autorskie z pisarzami, historykami, poetami, publicystami i redaktorami radia, telewizji i prasy, z duszpasterzami, pracownikami naukowymi różnych

¹⁵ Józef Pyrz (1946–2016) – polski filozof i rzeźbiarz, jeden z liderów ruchu hippisowskiego w Polsce w latach 60. i 70. XX wieku. Prześladowany przez władze komunistyczne, wyemigrował do Francji, gdzie pracował jako rzeźbiarz i konserwator. Po transformacji politycznej wrócił do kraju. Pochowany w Miłkuszowicach.

¹⁶ Jerzy Omelczuk (ur. 1957 r.) – artysta malarz, malujący ustami. Członek Światowego Stowarzyszenia Artystów Malujących Ustami i Nogami. Mieszka w Poznaniu.

¹⁷ Edwin Klessa, „XXXI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 2 (2014): 10–11, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 2 (2014); Jadwiga Witkowska, „XXXI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance (Trzcianka, 23 lutego–2 marca 2014 roku)”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 241–244. „Bitwa pod Grunwaldem” – największy obraz haftowany na świecie o wymiarach 9,2x4,05 m, wykonany przez 35 osób z Działoszyna i okolic w skali 1:1 na podstawie obrazu Jana Matejki. Do wykonania obrazu zużyto 150 km nici w 220 kolorach, wykonując 8 milionów krzyżyków. Obraz wykonywano przez 2 lata. Twórcy obrazu dedykowali go śp. prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu i pozostałym ofiarom tragedii smoleńskiej. Właścicielem obrazu jest Fundacja Wspierania Kultury, Sztuki i Tradycji Rękodzieła Artystycznego im. św. Królowej Jadwigi.

¹⁸ Edwin Klessa, „XXX Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 3 (2013): 7–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2013).

¹⁹ Edwin Klessa, „XXX Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”, 7–9.

²⁰ Edwin Klessa, „XXXII Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance 19–26.04.2015 r.”, *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 167–169.

uczelnii. W programach realizowanych przez bibliotekę brali udział uczestnicy m.in. z: Argentyny, Berlina, Nowogródka i Lidy na Białorusi, Jerozolimy, Kanady, Lichtensteinu, Łotwy, Madagaskaru, Moskwy, Paryża, Rzymu, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Ukrainy i Węgier.

Biblioteka parafialna zorganizowała kilka zjazdów²¹ i sympozjów²². W latach 80. XX w. współorganizowała dożynki parafialne w Straduniu²³. Przez 14 lat prowadziła Koło Przyjaciół KUL²⁴, a ponad 10 lat Księgarnię Parafialną²⁵. Współorganizuje różne akcje charytatywne, zwłaszcza doroczną pomoc dla Polaków na Kresach, a także organizuje pobyt w Trzciance polskim dzieciom spod Wilna²⁶.

Biblioteka Parafialna w Trzciance angażuje się w różną działalność społeczną. W 1999 r. zidentyfikowała pochowanego w bezimiennej mogile w Wałczu żołnierza rosyjskiego, który zginął w 1945 r., od 20 lat pielęgnuje ten grób i zorganizowała rodzinie z Moskwy trzykrotny przyjazd na grób swego krewnego²⁷. Biblioteka była inicjatorem lub współdziałała w realizacji różnych przedsięwzięć: wmurowanie w 1987 r. tablicy w kościele pw. św. Stanisława w Warszawie poświęconej ks. Jerzemu Popiełuszcze, budowa w Trzciance w 2000 r. pomnika Ojca świętego Jana Pawła II, podjęcie działań na rzecz przyznania pośmiertnie ks. dr. Tadeuszowi Ptakowi MS – pierwszemu powojennemu proboszczowi – medalu zasłużonych dla Trzcianki, umieszczenia w kościele dwóch tablic poświęconych ks. dr. Tadeuszowi Ptakowi MS i wieloletniemu kościel-

²¹ Edwin Klessa, „VII Zjazd Ministrantów z lat 1945–1965”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 3 (2013): 6, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2013). Biblioteka Parafialna w Trzciance zorganizowała siedem Zjazdów Ministrantów z lat 1945–1965 w latach: 1983, 1988, 1994, 1998, 2003, 2008 i 2013, cztery Sympozja Biblioteczne w latach: 2003, 2008, 2013, 2018 oraz Sympozjum Saletyńskie w 2016 r.

²² Edwin Klessa, oprac., *XX-lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Materiały z sympozjum bibliotecznego w dniu 15.11.2003 r.* (Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzciciela w Trzciance, 2004); Edwin Klessa, „XXXIII Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”, *Rocznik Skrzatuski* 4 (2016): 176–178.

²³ Dożynki parafialne w Straduniu organizowane były pięciokrotnie w latach 1984–1988, tj. do czasu, gdy w wyniku przemian politycznych w Polsce można było wspólnie zorganizować dożynki przez gminę i parafię.

²⁴ Towarzystwo Przyjaciół KUL prowadzone było przez Bibliotekę Parafialną w Trzciance w latach 1987–2011. Ilość członków dochodziła do 120 osób.

²⁵ Biblioteka parafialna prowadziła społecznie w latach 1992–2003 Księgarnię Parafialną, co w dużym stopniu przyczyniło się do znacznej rozbudowy księgozbioru biblioteki.

²⁶ W ramach współpracy z ks. dr. Jarosławem Wąsowiczem SDB – dyrektorem Archiwum Inspektorii Salezjańskiej w Pile Biblioteka Parafialna w Trzciance w 2016 oraz 2018 roku dwukrotnie zorganizowała jednodniowy pobyt dzieci z polskich szkół na Litwie.

²⁷ W 1999 r. osoby z biblioteki parafialnej przypadkowo spotkanym w Polsce Rosjanom pomogły odszukać ich krewnego Michaiła Żakowa, który zginął jako młody żołnierz w Prusinówku koło Wałcza 8.02.1945 r. Po intensywnych poszukiwaniach i różnorodnych działaniach w ciągu kilku dni udało się zidentyfikować grób Michaiła Żakowa, którego szczątki wraz ze szczątkami jeszcze jednej osoby zostały znalezione dwa lata wcześniej w Prusinówku i pochowane razem w nieznannej mogile na Cmentarzu Komunalnym w Wałczu. Biblioteka parafialna od 1999 r. opiekuje się tą mogiłą i trzykrotnie zorganizowała przyjazd do niej rodzinie z Moskwy.

nemu Waławowi Łukaszewiczowi. Biblioteka angażuje się w program Pilskich Dni Żołnierzy Wyklętych i miała swój udział w nadaniu rondy w Trzciance imienia Żołnierzy Wyklętych. Była zaangażowana w organizowanie działań na rzecz likwidacji z centrum miasta tzw. mauzoleum z symbolami i napisami gloryfikującymi zakazaną prawnie w Polsce ideologię komunizmu. Zaangażowana jest na rzecz budowy Pomnika Niepodległości w Trzciance w 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę oraz na rzecz odtworzenia powiatu trzcianeckiego. Dużą wagę biblioteka przywiązuje do zachowania i odtwarzania historii parafii, wydając publikacje, organizując wystawy oraz kompletując i przeprowadzając renowację historycznych eksponatów do tworzonego muzeum parafialnego.

Biblioteka parafialna prowadzi działalność wydawniczą. Wydała następujące pozycje:

- 1993 r. – *X lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance*;
- 1994 r. – *Biuletyn Informacyjny Biblioteki Parafialnej w Trzciance*;
- 1995 r. – *Z dziejów Parafii w Trzciance* autorstwa Marcina Hlebionka – widokówka kościoła;
- 1996 r. – *Źródła do dziejów Parafii w Trzciance* zebrane przez Marcina Hlebionka;
- 2000 r. – *Apostoł Pięknej Pani z La Salette* – biograficzna książka o pierwszym powojennym saletyńskim proboszczu w Trzciance, ks. dr. Tadeuszu Ptaku, napisana przez historyka Zgromadzenia Księży Misjonarzy Saletynów ks. Piotra Jemioła MS z Krakowa;
- 2002 r. – *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance szlakiem saletyńskich parafii w dniach 07–13.07.2002*;
- 2004 r. – *XX-lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance*;
- 2004 r. – *Moje rodzinne strony na Kresach Wschodnich* autorstwa Tadeusza Bosiackiego;
- 2007 r. – *Kształt obecności* – tomik poezji Elżbiety Wasyłyk;
- 2015 r. – *Kronika parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance 1914–1918* spisana przez ówczesnego proboszcza ks. Aloysiusa Bucksa, seria: „Źródła do dziejów Ziemi Trzcianeckiej”, t. 1;
- 2017 r. – cztery widokówki, folder, znaczki pocztowe oraz stempel okolicznościowy z okazji 100-lecia kościoła w Trzciance;
- 2018 r. – *Kopiarz dokumentów wydanych przez Andrzeja Radolińskiego dla klucza Radosiewskiego oraz miasta Radoliny i okolicznych miejscowości w latach 1757–1772*, seria: „Źródła do dziejów Ziemi Trzcianeckiej”, t. 2.

Poza tym biblioteka parafialna od 1983 r. redaguje kalendarz duszpasterski, który podczas wizyty duszpasterskiej pozostawiany jest w każdej rodzinie. Członkowie zespołu bibliotecznego wchodzi w skład redakcji dwumiesięcznika parafialnego *Światło z La Salette* oraz prowadzą działalność publicystyczną na łamach *Rocznika Skrzatuskiego* i *Fides. Biuletynu Federacji Bibliotek Kościelnych*.

Od 1995 r. biblioteka organizuje dla swoich pracowników i osób współpracujących wspólne wyjazdy w różne regiony Polski lub za granicę:

- 1995 r. – Częstochowa, Kraków, Wadowice (kwiecień/maj – 5 dni, 11 osób);
Częstochowa, Kraków, Wadowice (sierpień – 6 dni, 15 osób),
- 1998 r. – Olsztyn (5 dni, 12 osób),
- 1999 r. – Górka Klasztorna (1 dzień, 12 osób),
- 2000 r. – Gniezno (2 dni, 12 osób),
- 2001 r. – Litwa, Białoruś i Rosja (10 dni, 19 osób),
- 2002 r. – Słowacja (8 dni, 12 osób)²⁸,
- 2003 r. – Niemcy, Francja, Belgia i Luksemburg (15 dni, 17 osób),
- 2004 r. – Chorwacja, Bośnia i Hercegowina (13 dni, 8 osób),
- 2005 r. – Ukraina – Krym (16 dni, 13 osób),
- 2006 r. – Kalisz (3 dni, 13 osób),
- 2007 r. – Bułgaria i Grecja (16 dni, 8 osób)²⁹,
- 2008 r. – Litwa, Łotwa, Estonia i Finlandia (17 dni, 12 osób)³⁰,
- 2009 r. – Ukraina Zachodnia (16 dni, 8 osób)³¹,
- 2010 r. – Macedonia, Grecja, Albania (16 dni, 7 osób)³²,
- 2011 r. – Włochy (16 dni, 4 osoby)³³,
- 2012 r. – Białoruś, Rosja, Litwa (8 dni, 11 osób)³⁴,
- 2013 r. – Kolej transsyberyjska nad Bajkał i dalej do Ułan Bator – Mongolia (17 dni, 4 osoby)³⁵,
- 2014 r. – Skrzatusz (1 dzień, 18 osób); Gruzja i Armenia (14 dni, 8 osób)³⁶,

²⁸ Edwin Klessa, *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance szlakiem saletyńskich parafii w dniach 07–13.07.2002*.

²⁹ Edwin Klessa, „Pielgrzymka biblioteki parafialnej w Trzciance 2007”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2006): 151–156.

³⁰ *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Białe Noce 2000. Litwa – Łotwa – Estonia – Finlandia. 27.06–13.07.2008* (Trzcianka, 2008), 154.

³¹ Edwin Klessa, „Zespół Biblioteki Parafialnej z Trzcianki z wizytą na Ukrainie”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2009): 144–148; *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Ukraina 2009. 18.07–02.08.2009 r.*, t. 1 (Trzcianka, 2009).

³² *Albania – pierwsze na świecie ateistyczne państwo. Czechy – Słowacja – Węgry – Serbia – Macedonia – Grecja – Albania – Czarnogóra – Chorwacja – Bośnia i Hercegowina. 03–18.07.2010* (Trzcianka, 2010).

³³ *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Italia 2011. 21.07. Albania – pierwsze na świecie ateistyczne państwo. Czechy – Słowacja 05.08.2011* (Trzcianka, 2011); Archiwum Biblioteki Parafialnej w Trzciance.

³⁴ Edwin Klessa, „Pielgrzymka po Kresach”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* wrzesień/październik (2012): 10, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 5 (2012); Edwin Klessa, Jadwiga Witkowska, *Szlakiem polskiej historii na Kresach. Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance na Kresy.: Białoruś – Rosja – Litwa (03–11.08.2012 r.)* (Trzcianka, 2012).

³⁵ Edwin Klessa, „Pociągami transsyberyjskim w głęboką Azję”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 5 (2013): 8–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 5 (2013); Edwin Klessa, „Syberia – śladami polskich zesłańców, obcych kultur i religii”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 185–191; Edwin Klessa, Jadwiga Witkowska, *Syberia. Śladami polskich zesłańców obcych kultur i religii. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance koleją transsyberyjską. Trasa: Polska – Litwa – Łotwa – Rosja – Mongolia – Niemcy – Polska. 18.07–04.08.2013* (Trzcianka, 2014).

³⁶ Edwin Klessa, „W Gruzji i Armenii – pierwszych chrześcijańskich państwach”, *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 5 (2014): 8–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej*

- 2015 r. – Borne Sulinowo (1 dzień, 24 osoby); Białystok i okolice (5 dni, 10 osób)³⁷,
- 2016 r. – Japonia, Korea Płd. (20 dni, 8 osób)³⁸,
- 2017 r. – Francja, Andora, Hiszpania, Portugalia, Maroko (20 dni, 9 osób),
- 2018 r. – Kazachstan, Kirgistan (21 dni, 8 osób).

Biblioteka parafialna współpracuje z różnymi ośrodkami zagranicznymi. Zaczęło się od kontaktów w połowie lat 80. XX w. z Instytutem Literackim w Paryżu Jerzego Giedroycia, w efekcie których biblioteka wzbogaciła się o kilkunastoletni zbiór miesięcznika *Kultura*. Natomiast kontakty z Polską Misją Katolicką w Paryżu zaowocowały stałym 30-letnim już gratisowym abonamentem tygodnika *Głos Katolicki*. W 2003 r. Biblioteka Parafialna w Trzciance przez kilka dni gościła panią Magdalenę Krivaneková³⁹ z Chrenowca (Słowacja), która planując odtworzenie przedwojennej biblioteki parafialnej w Chrenowcu, chciała skorzystać z doświadczeń w tworzeniu i prowadzeniu biblioteki parafialnej. Z kolei kontakty z Białorusią przyniosły w efekcie współpracę z Aleksandrem Siemionowem z Lidy, aktywnym członkiem tamtejszej Polonii, którego działalność wspierana była m.in. dostawami prasy i książek. Również na Białorusi biblioteka współpracuje z siostrami nazaretankami z Nowogródka, które brały udział w Tygodniu Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance w 2012 r. oraz kilkakrotnie gościły w Nowogródku przedstawicieli biblioteki.

Biblioteka parafialna ma swoją siedzibę w parafii pw. św. Jana Chrzciciela. Od początku podziału miasta na dwie parafie współpracuje także z parafią pw. MB Saletyńskiej. Obsługa biblioteki również pochodzi z obydwu parafii. Od wielu lat placówka współpracuje także z trzcianeckimi instytucjami kulturalno-oświatowymi: Biblioteką Publiczną im. Kazimierzy Iłakowiczówny, Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka, Trzcianeckim Domem Kultury, Młodzieżowym Domem Kultury, Katolicką Szkołą Podstawową, szkołami podstawowymi, Liceum Ogólnokształcącym, Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych oraz z Zespołem Szkół Technicznych. Biblioteka parafialna współpracuje także z katechetami świeckimi oraz z siostrami zakonnymi i księżmi–katechetami.

Bliska i intensywna współpraca biblioteki parafialnej realizowana jest z Archiwum i Biblioteką Inspektorii Salezjańskiej w Pile, których dyrektorem jest ks. dr Jarosław Wąsowicz SDB. Współpraca dotyczy wspólnej organizacji Pilskich Dni Żołnierzy Wyklętych, cyklu wykładów „Kościelne dzieje Piły”, Tygodni Kultury Chrześcijań-

---

Saletyńskiej 5 (2014); Edwin Klessa, Jadwiga Witkowska, *Gruzja i Armenia pierwsze chrześcijańskie państwa. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance do Gruzji i Armenii. 15–29.07.2014* (Trzcianka, 2014).

³⁷ Edwin Klessa, *Szlakiem kultur i religii Podlasia. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance. 17–21.07.2015*, (Trzcianka, 2016).

³⁸ Edwin Klessa, „Pracownicy Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Śladami Kultury Chrześcijańskiej Japonii i Korei Południowej (28 lipca–17 sierpnia 2016 roku)”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1 (2017): 205–218; Edwin Klessa, Jadwiga Witkowska, *Na końcu świata – Japonia i Korea Płd. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance 28.07–17.08.2018* (Trzcianka, 2017).

³⁹ Klessa, *XX-lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Materiały z sympozjum bibliotecznego w dniu 15.11.2003 r.*, 10.

skiej, wspólnych obchodów rocznic patriotyczno-religijnych, organizowania pomocy dla Polaków na Kresach, organizowania pobytu w Polsce dzieci z polskich szkół na Litwie, wymiany książek itd. Biblioteka parafialna współpracuje również z ks. dr. Tadeuszem Ceynową – dyrektorem Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego oraz Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie⁴⁰. Współpraca ta dotyczy głównie badania historii parafii, archiwizowania aktualnych wydarzeń, udziału w organizowanych przez bibliotekę parafialną sympozjach, publikowanie w *Roczniku Skrzatuskim* oraz wymiany książek. Cała działalność biblioteki prowadzona jest społecznie, a niezbędne do funkcjonowania fundusze zespół biblioteczny zdobywa we własnym zakresie.

Z okazji 35. rocznicy jej powstania burmistrz Trzcianki Krzysztof Czarnecki 3 marca 2018 r. przyznał bibliotece prestiżowe wyróżnienie „Trzcianecka Sarenka”⁴¹. Trzydziestopięcioletnia działalność Biblioteki Parafialnej w Trzciance na trwale wpisała się w krajobraz kulturalny miasta.

Zakończenie

W pracę Biblioteki Parafialnej w Trzciance zaangażowane są osoby, którym zależy na promowaniu kultury chrześcijańskiej. Wieloletnie wspólne działanie ukierunkowane na jeden cel wytworzyło wśród pracowników rodzinną atmosferę. Nie można nie podkreślić życzliwości i pomocy, jakiej biblioteka parafialna doświadczała na przestrzeni lat od kolejnych duszpasterzy parafii. W dobie kultury wizualnej i coraz łatwiejszego dostępu do zasobów elektronicznych, których konsekwencją jest widoczny spadek czytelnictwa, rola bibliotek, w tym bibliotek kościelnych, jest tym bardziej istotna. Nawyk czytania nie przychodzi sam. Kształtowanie postaw chrześcijańskich w życiu społecznym, uzupełnianie wiadomości z życia Kościoła i katecheza powinny być pogłębiane przez kontakt z książką i prasą katolicką. Dlatego też rozwój czytelnictwa w parafiach powinien być jednym z priorytetów duszpasterzy, katechetów, jak i osób świeckich.

Bibliografia

Albania – pierwsze na świecie ateistyczne państwo. Czechy – Słowacja – Węgry – Serbia – Macedonia – Grecja – Albania – Czarnogóra – Chorwacja – Bośnia i Hercegowina. 03–18.07.2010. Trzcianka, 2010.

Edwin Klessa. „Syberia – śladami polskich zesłańców, obcych kultur i religii”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 185–191.

Klessa, Edwin i in., red. *X lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance.* Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzciciela, 1993.

⁴⁰ Edwin Klessa, „Współpraca Biblioteki Parafialnej w Trzciance z Biblioteką Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie”, *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 253–254.

⁴¹ „Trzcianecka Sarenka” – doroczne wyróżnienie przyznawane przez Burmistrza Trzcianki z okazji obchodu kolejnej rocznicy nadania praw miejskich Trzcianki (3.03.1731 r.)

- Klessa, Edwin, Jadwiga Witkowska. *Gruzja i Armenia pierwsze chrześcijańskie państwa. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance do Gruzji i Armenii. 15–29.07.2014*. Trzcianka, 2014.
- Klessa, Edwin, Jadwiga Witkowska. *Na końcu świata – Japonia i Korea Płd. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance 28.07–17.08.2018*. Trzcianka, 2017.
- Klessa, Edwin, Jadwiga Witkowska. *Syberia. Śladami polskich zesłańców obcych kultur i religii. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance koleją transsyberyjską. Trasa: Polska – Litwa – Łotwa – Rosja – Mongolia – Niemcy – Polska. 18.07–04.08.2013*. Trzcianka, 2014.
- Klessa, Edwin, Jadwiga Witkowska. *Szlakiem polskiej historii na Kresach. Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance na Kresy.: Białoruś – Rosja – Litwa (03–11.08.2012 r.)*. Trzcianka, 2012.
- Klessa, Edwin, oprac. *XX-lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Materiały z sympozjum bibliotecznego w dniu 15.11.2003 r.* Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzciciela w Trzciance, 2004.
- Klessa, Edwin. „Biblioteka Parafii Rzymskokatolickiej św. Jana Chrzciciela w Trzciance”. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* 77 (2002): 81–90.
- Klessa, Edwin. „Kontakty fidesowskich bibliotek”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2004): 113–114.
- Klessa, Edwin. „O Bibliotece Parafialnej w Trzciance inaczej”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 3 (2018): 8, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2018).
- Klessa, Edwin. „Pielgrzymka biblioteki parafialnej w Trzciance 2007”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2006): 151–156.
- Klessa, Edwin. „Pielgrzymka po Kresach”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance wrzesień/październik* (2012): 10, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 5 (2012).
- Klessa, Edwin. „Pociągami transsyberyjskim w głęboką Azję”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 5 (2013): 8–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 5 (2013).
- Klessa, Edwin. „Pracownicy Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Śladami Kultury Chrześcijańskiej Japonii i Korei Południowej (28 lipca–17 sierpnia 2016 roku)”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1 (2017): 205–218.
- Klessa, Edwin. „Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 2 (2013): 12–13, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 2 (2013).
- Klessa, Edwin. „VII Zjazd Ministrantów z lat 1945–1965”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 3 (2013): 6, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2013).
- Klessa, Edwin. „W Gruzji i Armenii – pierwszych chrześcijańskich państwach”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 5 (2014): 8–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 5 (2014).
- Klessa, Edwin. „Witryna Biblioteki Parafialnej w Trzciance”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzciciela w Trzciance* 1 (2014): 12–13, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 1 (2014).
- Klessa, Edwin. „Współpraca Biblioteki Parafialnej w Trzciance z Biblioteką Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 253–254.

- Klessa, Edwin. „XXX Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzyciela w Trzciance* 3 (2013): 7–9, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 3 (2013).
- Klessa, Edwin. „XXXI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej”. *Światło z La Salette. Pismo Parafii Św. Jana Chrzyciela w Trzciance* 2 (2014): 10–11, wkładka w: *La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej* 2 (2014).
- Klessa, Edwin. „XXXII Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance 19–26.04.2015 r.”. *Rocznik Skrzatuski* 3 (2015): 167–169.
- Klessa, Edwin. „XXXIII Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance”. *Rocznik Skrzatuski* 4 (2016): 176–178.
- Klessa, Edwin. „Zespół Biblioteki Parafialnej z Trzcianki z wizytą na Ukrainie”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 1–2 (2009): 144–148.
- Klessa, Edwin. *Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance szlakiem saletyńskich parafii w dniach 07–13.07.2002.*
- Klessa, Edwin. *Szlakiem kultur i religii Podlasia. Wyjazd Biblioteki Parafialnej w Trzciance. 17–21.07.2015.* Trzcianka, 2016.
- Klessa, Edwin. *XXXV lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Biblioteka Parafialna w Trzciance w latach 1983–2018.* Trzcianka: Biblioteka Parafialna Parafii św. Jana Chrzyciela, 2018.
- Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Białe Noce 2000. Litwa – Łotwa – Estonia – Finlandia. 27.06–13.07.2008.* Trzcianka, 2008.
- Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Italia 2011. 21.07. Albania – pierwsze na świecie ateistyczne państwo. Czechy – Słowacja 05.08.2011.* Trzcianka, 2011.
- Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance. Ukraina 2009. 18.07–02.08.2009 r. T. 1.* Trzcianka, 2009.
- Wąsowicz, Jarosław, red. *Solidarność Pilska w podziemiu 1981–1989.* Piła: Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży, 2006.
- Witkowska, Jadwiga. „XXXI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance (Trzcianka, 23 lutego–2 marca 2014 roku)”. *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych* 2 (2014): 241–244.

Streszczenie

20 kwietnia 1983 r. została otwarta i poświęcona przez ks. bpa Wilhelma Plutę Biblioteka Parafialna w Trzciance. Ta społecznie działająca instytucja prowadzona jest przez grupę kilkunastu osób i obejmuje swoim działaniem teren obydwu trzcianeckich parafii. Dostępna jest dla czytelników przez 6 dni w tygodniu. Przez 35 lat rozwinęła swoje zbiory do ponad 14 tys. woluminów i ponad 1,6 tys. środków audio. Jest organizatorem wielu programów kulturalno-religijnych w mieście. Zorganizowała 35 Tygodni Kultury Chrześcijańskiej i tyleż Konkursów Twórczości Artystycznej o Motywach Religijnych, w których wzięło udział około 6 tys. uczestników. Biblioteka zorganizowała setki różnych programów: prelekcji, spotkań dyskusyjnych, spotkań autorskich, projekcji filmowych, koncertów, występów, spektakli teatralnych, wystaw i konkursów. Prowadzi także działalność wydawniczą i organizuje pielgrzymki krajowe i zagraniczne. Utworzyła archiwum dotyczące historii parafii, przeprowadza renowację eksponatów historycznych, prowadzi prace zmierzające do utworzenia Muzeum Parafialnego. Biblioteka Parafialna od czasu zmiany systemu politycznego w Polsce wiele programów organizuje we współpracy z istniejącymi w Trzciance instytucjami kulturalno-oświatowymi: Centrum Kultury im. Kazimierzy Iłakowiczówny, Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka, z trzema

szkołami średnimi, a także ze szkołami podstawowymi. Współpracuje również z bibliotekami zrzeszonymi w Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, której jest członkiem–założycielem. Z terenu diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej Biblioteka Parafialna w Trzciance współpracuje ściśle z dyrektorem Archiwum i Biblioteki Inspektoratu Salezjańskiego w Pile, ks. dr. Jarosławem Wąsowiczem SDB oraz z dyrektorem Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie ks. dr. Tadeuszem Ceynową. 3 marca 2018 r. w dowód uznania za całokształt działalności Biblioteka Parafialna w Trzciance wyróżniona została przez Burmistrza Trzcianki Krzysztofa Czarneckiego prestiżową nagrodą w dziedzinie kultury „Trzcianecką Sarenką”.

Słowa kluczowe: Biblioteka Parafialna w Trzciance, Trzcianka, biblioteki kościelne

Abstract

PARISH LIBRARY IN TRZCIANKA IN YEARS 1983–2018

On 20th April 1983 there was opening and blessing by bishop Wilhelm Pluta of the Parish Library in Trzcianka. This voluntarily working institution is led by a group of a dozen or so people and serves for both Church parishes of Trzcianka. It is available for readers for six days a week. During 35 years it has developed its collections up to over 14000 volumes and over 1600 audio works. The library arrange many cultural and religious projects in the town. They have organised 35 Christian Culture Weeks and the same number of Religious Motive Art Works Contests, with about 6000 participants. The Library has arranged hundreds of various projects: lectures, discussions, sessions with an author, film projections, concerts, shows, theatrical performances, exhibitions, and contests. The Library acts as a publisher, and organises home and abroad pilgrimages. It created a parish history archive. It runs a restoration of historic pieces of exhibition. It also works for establishing a parish museum. Since the political system change in Poland The Parish Library has works together with other cultural and educational institutions: Kazimiera Hłakowiczówna Culture Centre, Wiktor Stachowiak Noteć Land Museum, three secondary schools, and some primary schools. The Library collaborates with libraries affiliated to Church Library Federation ‚Fides’ as one of its founder members. Acting in Trzcianka in Koszalin-Koło-brzeg (Koło-brzeg) Diocese, the Library works close with the director of the Salesian Archive and Library of Salesian Province of Pila (Pila), rev. Dr. Jarosław Wąsowicz SDB. And also with the director of Seminary Library in Koszalin, rev. Dr. Tadeusz Ceynowa. On 3 March 2018 as a testimonial for the whole activity the Library in Trzcianka was rewarded by meyer of Trzcianka Mr. Krzysztof Czarnecki a prestige award of culture ‘Trzcianka Roe Deer’.

Keywords: Parish Library in Trzcianka, Trzcianka, Church libraries